

พระราชบัญญัติ เรือจําทหาร พุทธศักราช ๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร
ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕)
อาทิตย์ ทิพอภา
เจ้าพระยามรราช
พล.อ. เจ้าพระยาพิชเชนทร โยธิน
ตราไว้ ณ วันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕
เป็นปีที่ ๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรจัดการเรือจําฝ่ายทหารเสียใหม่เพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัย
จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ เรือจําทหาร พุทธศักราช ๒๕๖๕”

มาตรา ๒^๑ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นต้นไป ให้ยกเลิกบรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นๆ ที่เกี่ยวกับเรือจําทหาร
เสียทั้งสิ้น

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

- (๑) “เรือจํา” หมายความว่า ที่ซึ่งรัฐมนตรีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นเรือจําของทหาร
- (๒) “ผู้ต้องขัง” หมายความว่า รวมตลอดถึง นักโทษ คนต้องขัง และคนฝาก
 - (ก) “นักโทษ” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุด
 - (ข) “คนต้องขัง” หมายความว่า บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายขัง
 - (ค) “คนฝาก” หมายความว่า บุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมไว้ในเรือจําของทหาร
- (๓) “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดอำนาจและหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาเรือจํา และเจ้าพนักงานเรือจําตลอดจน
เงื่อนไขที่จะปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่นั้น

มาตรา ๖ เจ้าพนักงานเรือนจำจะรับบุคคลใดไว้เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำได้ต่อเมื่อได้รับหมายของศาลทหาร หรือหมายขังของผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ หรือเอกสารอันเป็นคำสั่งของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ

มาตรา ๗ การย้ายผู้ต้องขังจากเรือนจำของทหารไปเรือนจำของฝ่ายพลเรือนหรือย้ายผู้ต้องขังจากเรือนจำของฝ่ายพลเรือนมาเรือนจำของฝ่ายทหารนั้น ให้เป็นไปตามความตกลงระหว่างรัฐมนตรีในพระราชบัญญัตินี้ กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงซึ่งบังคับบัญชาการราชทัณฑ์

ผู้ต้องขังที่ถูกย้ายดังกล่าวแล้ว ให้มีฐานะอย่างเดียวกับผู้ต้องขังในเรือนจำที่เข้าไปอยู่ใหม่

มาตรา ๘^๑ ผู้ต้องขังต้องอยู่ในบังคับกฎหมายเช่นเดียวกับทหารกองประจำการ

มาตรา ๙ เมื่อผู้ต้องขังคนใดกระทำความผิด ซึ่งมีลักษณะอย่างที่ยังบังคับบัญชาทหารจะลงทัณฑ์ทางวินัยแก่ทหารผู้กระทำความผิดได้โดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาลแล้ว ก็ให้อำนาจผู้บังคับบัญชาเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานเรือนจำสั่งลงทัณฑ์ทางวินัยตาม มาตรา ๑๐ ได้ภายในเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด

นอกจากนั้น ความผิดฐานประทุษร้ายแก่ทรัพย์สินของเรือนจำอันเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ดี ฐานพยายามจะหลบหนีก็ดี ให้เป็นไปตามบทบัญญัติในวรรคก่อน

มาตรา ๑๐^๑ ทัณฑ์ทางวินัยที่จะลงแก่ผู้ต้องขังนั้น มีดังนี้

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) งดหรือลดสิทธิต่างๆ โดยมีกำหนดเวลา
- (๓) ขังเดี่ยวไม่เกินสามเดือน

มาตรา ๑๑ ห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่

- (๑) เป็นบุคคลที่น่าจะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น
- (๒) เป็นบุคคลลึกลับจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบอันอาจเป็นภัยอันตรายต่อตนเองหรือผู้อื่น
- (๓) เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม
- (๔) เมื่อถูกคุมตัวไปนอกเรือนจำ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการ
- (๕) เมื่อเป็นการสมควรจะต้องใช้เครื่องพันธนาการ เนื่องแต่สภาพของเรือนจำ สภาพของเหตุการณ์ หรือสภาพการณ์ของท้องถิ่น

มาตรา ๑๒ ผู้บังคับบัญชาเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้หรือสั่งให้ใช้อาวุธแก่ผู้ต้องขัง ได้ภายในบังคับดังนี้

- (ก) ใช้อาวุธอื่นนอกจากอาวุธปืน ในกรณี
 - (๑) เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังกำลังหลบหนี หรือพยายามจะหลบหนี และไม่มีทางจะป้องกันอย่างอื่นนอกจากใช้อาวุธ
 - (๒) เมื่อผู้ต้องขังก่อการวุ่นวาย หรือพยายามใช้กำลังเปิด หรือทำลายส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือนจำ
 - (๓) เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังจะทำร้ายเจ้าพนักงานหรือผู้อื่น

(ข) ใช้อาวุธปืน ในกรณี

(๑) ผู้ต้องขังไม่ยอมวางอาวุธ เมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้วาง

(๒) ผู้ต้องขังที่กำลังหลบหนีไม่ยอมหยุด ในเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุดและไม่มีทางอื่นที่จะจับกุมได้

(๓) ผู้ต้องขังตั้งแต่สามคนขึ้นไป ก่อการวุ่นวายหรือพยายามใช้กำลังเปิดหรือทำลายส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือนจำ หรือทำร้ายเจ้าพนักงาน หรือผู้อื่น และไม่ยอมหยุดในเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุด
อนึ่ง ในการจับกุมผู้หลบหนีภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับตั้งแต่เวลาที่หนีไป เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อำนาจตามมาตรานี้ได้ โดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ ถ้าผู้ต้องขังได้รับบาดเจ็บสาหัส หรือถึงตายในขณะที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ก็ดี ในขณะที่ทำการตามหน้าที่ของตนอาจเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยหรือชีวิตของผู้ต้องขังก็ดี ถ้าเป็นนักโทษ ก็ให้ได้รับสิทธิหรือประโยชน์ตามมาตรา ๑๔ โดยควรแก่พฤติการณ์ หรือถ้าเป็นผู้ต้องขังอื่น รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขให้รางวัลเป็นจำนวนตามสมควรก็ได้ ถ้าประโยชน์นั้นเป็นรางวัล เมื่อผู้ต้องขังตาย ให้จ่ายแก่ผู้รับมรดก

มาตรา ๑๔ นักโทษคนใดมีความประพฤติดี มีความอดุสสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษาและการงานเกิดผลดีหรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ได้รับความสะดวกเป็นพิเศษในเรือนจำตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดไว้

(๒) เลื่อนชั้น

(๓) ตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ

(๔) ลาไม่เกิน ๔ วันในคราวหนึ่ง โดยไม่รวมเวลาที่ต้องใช้ในการเดินทางเข้าด้วย เมื่อมีความจำเป็นอย่างประจักษ์เกี่ยวกับด้วยกิจธุระสำคัญ หรือกิจการในครอบครัว แต่ห้ามมิให้ออกไปนอกราชอาณาจักรสยาม และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดระยะเวลาที่อนุญาตให้ลาให้มีให้หักออกจากการคำนวณกำหนดโทษ

(๕) พักการลงโทษภายในเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด

แต่การพักลงโทษนี้ จะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกำหนดโทษที่ต้องรับ ถ้าเป็นกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต ต้องได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

ทั้งนี้ให้วางเงื่อนไขที่นักโทษผู้ได้รับการพักลงโทษจะต้องปฏิบัติ ให้มีระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี เว้นแต่กำหนดโทษที่ต้องรับต่อไปเหลือน้อยกว่าหนึ่งปี ก็ให้กำหนดเงื่อนไขเท่าระยะเวลาที่เหลือนั้น

นักโทษที่ได้รับอนุญาตให้ลา หรือพักการลงโทษนั้น ไม่พ้นจากฐานะเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕ นักโทษที่ได้รับอนุญาตให้ลาที่ดี หรือได้รับการพักลงโทษที่ดี ถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง ซึ่งรัฐมนตรีกำหนด นักโทษผู้นั้นอาจถูกจับโดยไม่ต้องมีหมายนำเข้าจำคุกต่อไปตามกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่ กับอาจถูกลงทัณฑ์ทางวินัยอีกโสดหนึ่งด้วย

ถ้าระหว่างการพักลงโทษ นักโทษผู้นั้นต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษเพราะกระทำความผิดขึ้นอีก ซึ่งมีโทษความผิดฐานลหุโทษหรือประมาท ให้เพิกถอนการพักลงโทษเสีย และให้จับตัวนักโทษผู้นั้นโดยไม่ต้องมีหมายนำเข้าจำคุกต่อไปตามกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่ กับอาจลงทัณฑ์ทางวินัยอีกโสดหนึ่งด้วยก็ได้

มาตรา ๑๖ ในกรณีเหตุฉุกเฉินอันอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของผู้ต้องขัง ถ้าเจ้าพนักงานเรือนจำไม่สามารถจะย้ายผู้ต้องขังไปควบคุมไว้ ณ ที่อื่นได้ทันทั่วถึงที่จะปล่อยผู้ต้องขังไปชั่วคราวก็ได้ แต่ผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยไปนั้นต้องกลับเรือนจำหรือไปรายงานตนยังที่ตั่งหน่วยทหาร หรือที่ว่าการอำเภอภายในกำหนดยี่สิบสี่ชั่วโมงนับตั้งแต่เวลาที่ปล่อยไป และต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่นั้นๆ ถ้าผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยไปละเลยไม่ปฏิบัติตามดังกล่าวนี้ ให้ถือว่ามีความผิดฐานหลบหนีการควบคุม

มาตรา ๑๗ เมื่อแพทย์ฝ่ายทหารได้ยื่นรายงานแสดงความเห็นว่าผู้ต้องขังคนใดป่วยเจ็บ และถ้าการรักษาพยาบาลอยู่ในเรือนจำจะไม่ทุเลาดีขึ้น รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ผู้ต้องขังคนนั้นไปรักษาตัวในสถานที่อื่นใดนอกเรือนจำโดยมีเงื่อนไขอย่างใดแล้วแต่จะเห็นสมควรก็ได้

ในกรณีดังกล่าวมานี้ในวรรคก่อน มิให้ถือว่าผู้ต้องขังนั้นพ้นจากฐานะคุมขังในเรือนจำ และถ้าผู้ต้องขังไปเสียจากสถานที่ซึ่งได้รับอนุญาตให้ไปรักษาตัว ให้ถือว่ามีความผิดฐานหลบหนีการควบคุม

มาตรา ๑๘ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติว่าด้วยการร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัติวินัยทหาร และการอภัยโทษ เปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา หรือลดโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ต้องขังยังมีสิทธิที่จะยื่นเรื่องราวใดๆ ต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้บังคับบัญชาเรือนจำรัฐมนตรี หรือตุลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อพระมหากษัตริย์ได้ตามหลักเกณฑ์หรือวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๙ ทรัพย์สินซึ่งผู้ต้องขังนำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำโดยมีได้รับอนุญาตเพื่อการนั้น โดยชอบจากเจ้าพนักงานเรือนจำ ถ้าเป็นสิ่งต้องห้ามตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาเรือนจำรับเป็นของแผ่นดิน ถ้าเป็นสิ่งมีสภาพเป็นของสละเสียได้ หรือเป็นของอันตรายหรือโสโครก ให้ผู้บังคับบัญชาเรือนจำสั่งทำลายได้

สิ่งของอันจะเก็บรักษาไว้ในเรือนจำไม่ได้เนื่องจากขนาด น้ำหนัก หรือสภาพและผู้ต้องขังไม่สามารถจะฝากไว้แก่ผู้อื่นได้ ผู้บังคับบัญชาเรือนจำอาจสั่งให้ทำลายหรือขายทอดตลาดเสียได้

เงินจำนวนสุทธิที่ขายทอดตลาดได้ให้เก็บไว้ให้แก่ผู้ต้องขัง

มาตรา ๒๐ ทรัพย์สินของผู้ต้องขังที่ตกค้างอยู่ในเรือนจำ ให้ผู้บังคับบัญชาเรือนจำสั่งรับเป็นของแผ่นดินได้ ในกรณีต่อไปนี้

(๑) ผู้ต้องขังหลบหนีพ้นกำหนดสามเดือน นับจากวันหลบหนี

(๒) ผู้ต้องขังถูกปล่อยตัวแล้วไม่รับทรัพย์สินหรือรางวัลของตนไปภายในกำหนดหนึ่งปี นับจากวันปล่อยตัว

มาตรา ๒๑ นักโทษที่ถูกปล่อยให้พ้นโทษไปนั้น มีสิทธิได้รับใบสำคัญในการปล่อย

มาตรา ๒๒^๔ ให้นำบทบัญญัติในภาค ๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยอภัยโทษ เปลี่ยนโทษหนักเป็นเบาและลดโทษ มาใช้บังคับแก่ผู้ต้องคำพิพากษาของศาลทหารด้วยโดยอนุโลม โดยให้อำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ผู้บัญชาการเรือนจำ และพัศดี ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีผู้บังคับบัญชาเรือนจำ และเจ้าพนักงานเรือนจำตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๓^๕ ผู้ใดเข้าไปในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาต หรือรับจากหรือมอบแก่ผู้ต้องขังนำเข้ามาหรือออกไปจากเรือนจำซึ่งเงินหรือสิ่งของต้องห้ามโดยทางใดๆ อันฝ่าฝืนข้อบังคับของเรือนจำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และมีอำนาจออกข้อบังคับ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พ.อ. พลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ เรือนจำทหาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๐⁶

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การขอพระราชทานอภัยโทษของผู้ต้องคำพิพากษาของศาลทหาร ในยามปกติให้ประหารชีวิตนั้น มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พุทธศักราช ๒๔๙๕ บัญญัติให้ขอพระราชทานอภัยโทษภายในเวลาเจ็ดสิบสองชั่วโมงเท่านั้น เป็นเวลากระชั้นชิดเกินไป ซึ่งผู้ต้องคำพิพากษาไม่มีเวลาจะทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาได้ทัน จึงสมควรที่จะได้แก้ไขโดยถือหลักเช่นเดียวกับ มาตรา ๒๖๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือให้ประหารชีวิตเมื่อพ้นหกสิบวันแล้ว ทั้งนี้เพื่อความเสมอภาค

พระราชบัญญัติ เรือนจำทหาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐⁷

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ห้ามมิให้กระทำการทรมาน ทารุณกรรม หรือลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม แต่ทั้งนี้ทางวินัยบางประการที่จะลงแก่ผู้ต้องขังตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พุทธศักราช ๒๔๙๕ มีลักษณะเป็นการกระทำการทรมาน ทารุณกรรม หรือลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม สมควรแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

1 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๓/-/หน้า ๑๔๕๗/๒๕ มีนาคม ๒๔๙๕

2 มาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐

3 มาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐

4 มาตรา ๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐

5 มาตรา ๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐

6 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๔/ตอนที่ ๑๐๐/หน้า ๑๕๐๓/๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๐

7 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔/ตอนที่ ๒๓๓/หน้า ๑๘/๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐